

Cauza C-263/19

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

28 martie 2019

Instanța de trimitere:

Fővárosi Törvényszék (Ungaria)

Data deciziei de trimitere:

7 martie 2019

Reclamante:

T-Systems Magyarország Zrt.

BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt.

Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság

Pârâte:

Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság

BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt.

T-Systems Magyarország Zrt.

Obiectul procedurii principale

Mai multe acțiuni în contencios administrativ introduse împotriva unei decizii în materia achizițiilor publice prin care se solicită declararea nulității unui contract

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Răspunderea unui ofertant câștigător pentru omisiunea nelegală de a organiza o procedură de achiziții publice; articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

- 1) Articolul 41 alineatul (1) și articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, considerentele (10), (29), (107), (109) și (111) ale Directivei 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE și dispozițiile articolului 1 alineatul (2) și ale articolului 72 din aceeași directivă se opun unei norme naționale sau unei practici de interpretare și de aplicare a acestei norme, care, având în vedere raportul juridic contractual dintre părțile contractante, prevede că nu numai autoritatea contractantă a săvârșit o încălcare prin omisiunea nelegală de a organiza o procedură de achiziții publice, prin pretinsa încălcare a normelor privind modificarea contractelor, și prin nerespectarea dispozițiilor în materia modificării contractelor, ci și ofertantul câștigător care a încheiat un contract cu aceasta, în temeiul faptului că modificarea nelegală a contractelor implică o acțiune comună a părților[?]
- 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, având în vedere dispozițiile articolului 41 alineatul (1) și ale articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, considerentele (10), (29), (107), (109) și (111) ale Directivei 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE și dispozițiile articolului 1 alineatul (2) și ale articolului 72 din aceeași directivă, considerentele (19), (20) și (21) ale Directivei 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 de modificare a Directivelor 89/665/CEE și 92/13/CEE ale Consiliului în ceea ce privește ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice și articolul 2 alineatul (2) din Directiva 89/665/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac față de atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor publice de lucrări și din Directiva 92/13/CEE a Consiliului din 25 februarie 1992 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative referitoare la aplicarea normelor comunitare cu privire la procedurile de achiziții publice ale entităților care desfășoară activități în sectoarele apei, energiei, transporturilor și telecomunicațiilor se opun unei norme naționale sau unei practici de interpretare și de aplicare a acestei norme, care permite ca ofertantului câștigător care încheie un contract cu autoritatea contractantă să i se aplice de asemenea o sancțiune (amendă) – alta decât cea constând în reducerea perioadei de valabilitate a contractului – pentru omisiunea nelegală de a organiza o procedură de achiziții publice și pentru nerespectarea dispozițiilor în materia modificării contractelor[?]
- 3) În cazul unui răspuns negativ la primele două întrebări, instanța de trimitere solicită Curții de Justiție a Uniunii Europene să îi ofere orientări de asemenea cu privire la aspectul dacă este suficient, pentru a determina valoarea

sanctiunii (a amenzii), faptul că există un raport juridic contractual între părți, fără să se fi examinat acțiunile și contribuția părților, care au condus la modificarea contractului.

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolul 41 alineatul (1) și articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO 2014, L 94, p. 65)

Directiva 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 de modificare a Directivelor 89/665/CEE și 92/13/CEE ale Consiliului în ceea ce privește ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice (JO 2007, L 335, p. 31)

Directiva 89/665/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac față de atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor publice de lucrări (JO 1989, L 395, p. 33, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 237)

Directiva 92/13/CEE a Consiliului din 25 februarie 1992 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative referitoare la aplicarea normelor comunitare cu privire la procedurile de achiziții publice ale entităților care desfășoară activități în sectoarele apei, energiei, transporturilor și telecomunicațiilor (JO 1992, L 76, p. 14, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 43)

Dispozițiile naționale invocate

Legea nr. CVIII din 2011 privind achizițiile publice, denumită în continuare „vechea Lege privind achizițiile publice”

Legea nr. CXLIII din 2015 privind achizițiile publice, denumită în continuare, „Legea privind achizițiile publice”

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. (denumită în continuare „autoritatea contractantă”) este o societate pe acțiuni de tip închis – nelistată la bursă – și care a fost înființată de Fővárosi Önkormányzat [Consiliul Municipal din Budapesta-Capitală, Ungaria]. Societatea respectivă îndeplinește atribuții de serviciu public în domeniul transportului public în capitală. Prin anunțul de participare din 31 ianuarie 2013, aceasta a inițiat o procedură competitivă cu

negociere privind fabricarea, transportul, instalarea și exploatarea integrală a automatelor de bilete (Ticket Vending Machine, denumite în continuare „TVM”). La 4 septembrie 2013, la finalul procedurii respective de achiziții, societatea a încheiat un contract (denumit în continuare „contractul principal al proiectului”) cu T-Systems Magyarország Zrt. (denumită în continuare „oferantul câștigător”).

- 2 În anexă la contractul principal al proiectului figura un contract de lucrări, un contract de exploatare, specificații tehnice și oferta oferentului câștigător. Valoarea totală a contractului era de 5 561 690 409 HUF. Părțile au modificat de mai multe ori contractul principal al proiectului, printre altele:
  - la 13 iulie 2017 (în continuare „a treia modificare”), autoritatea contractantă a obligat oferantul câștigător să completeze sistemul central de control al automatelor de bilete cu un modul de software care să facă posibilă vânzarea online;
  - în contextul modificării contractului, efectuată la 15 septembrie 2017 (denumită în continuare „a patra modificare”), s-au determinat acțiunile care împiedică sau pot împiedica automatul să funcționeze, stabilindu-se noțiunile contractuale „obstrucționare”, „retragere de bancnote” și „eroare a clientului”, precum și termenul pentru reparațiile necesare și regulile aferente detaliate. S-a hotărât că valoarea contraprestației suplimentare în temeiul modificării contractului nu poate depăși 2 530 195 870 HUF, cu alte cuvinte 50 % din valoarea inițială a contractului.
- 3 Anterior, la 22 decembrie 2016, s-a încheiat un acord (denumit în continuare „acord de compensare a costurilor”), care avea ca obiect reglementarea compensării costurilor pe care le implicau pentru oferantul câștigător prestațiile suplimentare solicitate de autoritatea contractantă cu privire la exploatarea TVM.
- 4 La 29 septembrie 2017, directorul Oficiului pentru Achiziții Publice a inițiat din oficiu o procedură administrativă împotriva părților contractante, deoarece a considerat că, prin modificările și acordul menționat anterior, se încălcau, printre altele, atât dispozițiile vechii Legi privind achizițiile publice, cât și cele ale Legii [actuale] privind achizițiile publice.
- 5 Comisia de arbitraj în domeniul achizițiilor publice din cadrul Oficiului pentru Achiziții Publice (denumită în continuare „Comisia de arbitraj”) a declarat în decizia sa că autoritatea contractantă și oferantul câștigător au încălcat dispozițiile articolului 141 alineatul 8 din Legea privind achizițiile publice pentru următoarele motive:
  - a treia și a patra modificare a contractului nu îndeplinesc condițiile prevăzute de Legea privind achizițiile publice în ceea ce privește modificările contractelor și, prin urmare, ar fi trebuit să facă obiectul unei noi proceduri de achiziții;

- acordul de compensare a costurilor reglementa serviciile care fac obiectul contractului principal al proiectului în mod diferit față de acesta din urmă, astfel încât trebuie considerat de asemenea o modificare a contractului în privința căreia nu sunt îndeplinite criteriile stabilite de Legea privind achizițiile publice.
- 6 În temeiul considerațiilor anterioare, Comisia de arbitraj a aplicat o amendă de 80 000 000 HUF autorității contractante și una de 70 000 000 HUF ofertantului câștigător. Aceasta a justificat amenzile respective prin faptul că ambele părți contractante au obligația să respecte condițiile reglementate de legislația în materia achizițiilor publice în ceea ce privește modificarea contractului, și a apreciat că contribuția și răspunderea autorității contractante și ale ofertantului câștigător în raport cu actele juridice considerate nelegale erau identice.
- 7 Ofertantul câștigător și autoritatea contractantă au formulat fiecare o acțiune în contencios administrativ împotriva deciziei respective, în calitate de prima și a doua reclamantă, în fața instanței de trimitere. În ceea ce privește acțiunile respective, Comisia de arbitraj este parte în procedură în calitate de prima pârâtă și directorul Oficiului pentru Achiziții Publice participă, în această calitate, ca intervenient accesoriu în susținerea cererilor pârâtei. În plus, Comisia de arbitraj, în calitate de a treia reclamantă, solicită instanței de trimitere să declare nulitatea celei de a treia și a celei de a patra modificări, precum și a acordului de compensare a costurilor, pe care le consideră nelegale, și să restabilească situația anterioară celei create de acestea. În ceea ce privește cererile respective, autoritatea contractantă este parte în procedură în calitate de a doua pârâtă, iar ofertantul câștigător, în calitate de a treia pârâtă.

Principalele argumente ale părților

- 8 În partea acțiunii referitoare la procedura de trimitere preliminară, *ofertantul câștigător* susține că decizia Comisiei de arbitraj nu ia în considerare faptul că autoritatea contractantă poate să decidă, în lumina necesităților de achiziții, dacă inițiază o procedură de achiziții sau dacă consideră, după caz, că nu este necesar. În consecință, numai autoritatea contractantă poate fi destinatarul articolului 141 din Legea privind achizițiile publice, referitor la modificările contractului. Prin urmare, Comisia de arbitraj consideră că ofertantul câștigător este responsabil pentru decizii asupra cărora nu are și nu poate avea nicio influență, ceea ce nu numai că este contrar practicii actuale a Comisiei de arbitraj, ci constituie și o încălcare gravă a principiilor securității juridice și statului de drept.
- 9 În plus, în opinia ofertantului câștigător, Comisia de arbitraj nu a precizat modul în care acesta a săvârșit încălcarea. Cerințele privind previzibilitatea și diligența necesară sunt circumstanțe care trebuie analizate în raport cu autoritatea contractantă, motiv pentru care nerespectarea lor poate fi imputată cel mult acesteia din urmă, iar nu părții care încheie un contract cu ea.

- 10 De asemenea, ofertantul câștigător susține că aplicarea sancțiunii este nelegală și, în această privință, nu este de acord cu faptul că Comisia de arbitraj consideră că contribuția și răspunderea sa în ceea ce privește modificările contractului au fost identice cu cele ale autorității contractante, fără să ia în considerare faptul că aceasta din urmă este cea care a apreciat că este necesar să modifice contractul și care a avut inițiativa în acest sens. Nu a existat intenție, rea-credință sau vreo coluziune din partea ofertantului câștigător. Respectarea normelor de procedură privind garanțiile, care guvernează achizițiile publice, constituie o obligație a autorității contractante și, prin urmare, încălcarea lor nu poate fi imputată ofertantului câștigător.
- 11 *Comisia de arbitraj*, în calitate de prima părâtă, susține că unica încălcare constatată în ceea ce privește ofertantul câștigător este cea a unei norme juridice al cărei destinatar era acesta, întrucât destinatarii dispozițiilor în materia modificării contractelor conținute în articolul 141 din Legea privind achizițiile publice sunt părțile care încheie contractul. Cu excepția aspectelor reglementate diferit de Legea privind achizițiile publice, contractele încheiate în conformitate cu procedura de achiziții sunt guvernate de dispozițiile de drept civil, și anume, în prezenta cauză, de a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. Törvény (Legea nr. IV din 1959 privind Codul civil, denumită în continuare „vechiul Cod civil”). Conform articolului 240 alineatul 1 din vechiul Cod civil, cu excepția unei dispoziții legale contrare, părțile, de comun acord, pot modifica conținutul contractului sau natura juridică a angajamentelor asumate. Având în vedere că, pentru a exista faptele imputate, este necesară această acțiune comună a părților, era justificat să se examineze încălcările privind modificarea contractului în ceea ce privește ambele părți. Problema privind partea contractantă în privința căreia se poate examina cerința privind previzibilitatea nu are legătură cu problema privind partea contractantă căreia trebuie să i se aplice consecința juridică a nelegalității unei modificări a contractului realizate cu acordul de voință al părților.
- 12 *Directorul Oficiului pentru Achiziții Publice*, în calitate de intervenient accesoriu în susținerea cererilor părâtei, susține că autoritatea contractantă este principala obligată să asigure desfășurarea legală a procedurii de achiziții, însă nu singura. Subliniază că, în ceea ce privește modificarea unui contract încheiat în temeiul unei proceduri de achiziții, răspunderea pentru respectarea dispozițiilor legislației în materia achizițiilor publice este mai nuanțată și este comun ca ofertantul câștigător să preia inițiativa modificării. În asemenea cazuri, ofertantul câștigător dispune în mod necesar de mai multe informații cu privire la executarea, în conformitate cu Legea privind achizițiile publice, a contractului de achiziții publice încheiat prin intermediul unei proceduri de achiziții, și cu privire la posibila îndeplinire a condițiilor privind modificarea contractului stabilite de legea respectivă. În ceea ce privește modificările contractului, Legea privind achizițiile publice restrânge libertatea contractuală a părților. Totuși, acest lucru nu aduce atingere principiului de drept civil conform căruia modificarea contractului presupune o manifestare a acordului de voință al părților contractante. Acesta, împreună cu obligația de cooperare, implică de asemenea transmiterea de informații între părți. Prin urmare, argumentul potrivit căruia ofertantul câștigător

nu are nicio posibilitate să verifice dacă modificarea contractului respectă condițiile prevăzute de Legea privind achizițiile publice este eronat. În opinia sa, Comisia de arbitraj a procedat în mod legal atunci când a reținut că ofertantul câștigător a săvârșit o încălcare și atunci când i-a aplicat o amendă.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 13 Uniunea Europeană reglementează achizițiile publice în vederea garantării funcționării pieței interne unice. Principalele instrumente ale legislației Uniunii în materia achizițiilor publice sunt Tratatul FUE și dispozițiile directivelor privind achizițiile publice care interzic discriminarea, cele ale directivelor care asigură transparența procedurilor de achiziții și cele ale directivelor privind achizițiile publice care au drept scop eliminarea anumitor obstacole în calea accesului pe piață.
- 14 Entitățile supuse achizițiilor publice sunt obligate să achiziționeze anumite produse la o anumită valoare în conformitate cu normele privind achizițiile publice, astfel încât să utilizeze în mod rațional și eficient fondurile publice, să permită controlul lor public și să asigure concurența. Cerința privind achizițiile publice și obligația de a efectua o procedură de achiziții se aplică autorității contractante. În lumina necesităților de achiziții, autoritatea contractantă decide dacă inițiază o procedură de achiziții sau poate considera că aceasta nu este necesară. Autoritățile contractante trebuie să realizeze achizițiile publice într-un cadru documentat și controlat.
- 15 Răspunderea operatorului economic care participă la o de achiziții este stabilită în esență în legislația privind achizițiile publice, care asigură respectarea concurenței, iar sancțiunile pentru încălcările săvârșite sunt stabilite în reglementarea relevantă.
- 16 Procedura de achiziții se încheie cu atribuirea contractului. De la nașterea obligației de a încheia un contract și până la încheierea și executarea acestuia, acțiunile părților la contract, reglementate de legislația în materia achizițiilor publice, au în mod necesar efecte reciproce. În cazul în care contractul nu se mai încheie ca urmare a unui motiv care intervine ulterior deciziei care pune capăt procedurii sau atunci când se încalcă normele privind perioada în care achiziția rămâne suspendată sau când contractul se încheie cu încălcarea legislației în materia achizițiilor publice, consecințele afectează atât autoritatea contractantă, cât și ofertantul câștigător. În ceea ce privește încheierea contractului, dispozițiile articolului 137 alineatul 1 literele a)-c) din Legea privind achizițiile publice și, în ceea ce privește modificarea contractului, cele ale articolului 141 din aceasta prevăd, pe baza aceluiași principii și cu scopul de a asigura o concurență maximă, sancțiuni severe pentru acțiunile ilicite rezultate din raportul juridic dintre părți care, în ceea ce privește încheierea contractului, iese din domeniul reglementat de dreptul civil.
- 17 Articolul 141 din Legea privind achizițiile publice conține, în mod identic cu dispozițiile articolului 72 din Directiva 2014/24, normele care permit modificarea

contractului în cazul în care se au loc schimbări în perioada de valabilitate a acestuia. De asemenea, neîndeplinirea condițiilor stabilite de legislația respectivă implică obligația de a efectua o nouă procedură de achiziții. Din acesta rezultă, indiferent de faptul că modificarea contractului poate avea loc numai prin acordul de voință al părților, că destinatarul dispoziției încălcate în materia achizițiilor publice poate fi numai o autoritate contractantă inclusă în domeniul de aplicare subiectiv al reglementării.

- 18 Cu toate acestea, conform articolului 165 alineatul 3 litera d) din Legea privind achizițiile publice, atunci când Comisia de arbitraj constată o încălcare, poate aplica prin decizia sa o amendă entității sau persoanei care a săvârșit încălcarea, precum și persoanei sau entității care se află într-un raport juridic cu persoana sau entitatea responsabilă de încălcare și care este, de asemenea, responsabilă de încălcare. Reglementarea în materia căilor de atac nu prevede în această privință participanții la procedura de achiziții publice care pot fi sancționați. Concluzia logică este că cei care încalcă norme precise de drept material și cei care săvârșesc fapte interzise pot fi sancționați în mod identic. Cu toate acestea, într-un cadru reglementat de legislația privind achizițiile publice, problema privind persoana sau entitatea juridică ce trebuie considerată autoarea încălcării poate depinde de determinarea celui care trebuie considerat destinatarul normei încălcate. Totuși, având în vedere scopul amenzii de a constrânge persoanele incluse în domeniul de aplicare subiectiv al achizițiilor publice să acționeze în conformitate cu legea, sancțiunea alternativă respectivă poate fi interpretată ca fiind aplicabilă entității obligate să inițieze procedura de achiziții, cu alte cuvinte numai autorității contractante. Amenda nu este specifică raportului juridic contractual, ci rezultă exclusiv din dispozițiile speciale în materia achizițiilor publice, iar un terț care nu este parte contractantă, și anume entitatea dintr-un stat membru desemnată să exercite rolul de protecție juridică obiectivă, o aplică deoarece există obligația legală de a interveni din exterior în raportul contractual născut între părți, în vederea îndeplinirii obiectivelor protejate de legislația în materia achizițiilor publice, indiferent de aspectul dacă există sau nu există un litigiu între părțile contractante. Amenda are caracter punitiv, astfel încât trebuie aplicată în realitate celui care a săvârșit încălcarea.
- 19 În cazul în care încălcarea determină nulitatea contractului, cel care a săvârșit-o poate fi obligat, în temeiul reglementării relevante, la plata unei amenzi pentru aceasta și i se aplică sau i se poate aplica o amendă cu titlu de sancțiune alternativă atunci când, nefiind posibilă restabilirea situației inițiale, instanța declară validitatea contractului încheiat pe baza procedurii de achiziții publice.
- 20 Anumite cazuri tipice evidențiază practica instanțelor maghiare în ceea ce privește amenda aplicabilă pentru încălcări care conduc la nulitatea contractului: în una dintre hotărârile sale, Fővárosi Ítéltábla [Curtea Regională de Apel din Budapesta-Capitală] pe lângă faptul că a constatat nulitatea unui contract încheiat în mod nelegal fără publicarea unui anunț de participare la o procedură de achiziții și l-a declarat nevalid cu efecte retroactive de la data încheierii sale, aceasta a scutit autoritatea contractantă de plata amenzii, invocând Hotărârea von Colson

(14/83, ECLI:EU:C:1984:153) și Hotărârea RWE Vertrieb (C-92/11, ECLI:EU:C:2013:180, punctul 58), în conformitate cu directiva în materia căilor de atac. Având în vedere caracteristicile specifice ale încheierii contractului, aceasta a considerat că nu se justifică aplicarea unei sancțiuni alternative, întrucât Comisia de arbitraj a aplicat deja o amendă pentru aceeași faptă (*ne bis in idem*). Într-o altă hotărâre a sa, Fővárosi Ítéltábla [Curtea Regională de Apel din Budapesta-Capitală] a modificat hotărârea primei instanțe, prin care se declarase nulitatea contractului ca urmare a omisiunii nelegale de a organiza o procedură de achiziții, a statuat că contractele de lucrări sunt aplicabile până la adoptarea unei decizii, a impus părților obligația de a plăti în solidar o amendă și a anulat amenda aplicată operatorului economic care era parte contractantă. A argumentat că obligația de a iniția o procedură de achiziții revine autorității contractante și că, pornind de la aceasta, nulitatea contractului de achiziții publice este cauzată de omisiunea autorității contractante. Instanța de prim grad de jurisdicție nu deținea nicio informație din care să rezulte reaua-credință a operatorului economic, cu alte cuvinte care să implice constatarea că acesta știa sau ar fi trebuit să știe că contractele presupuneau o încălcare a Legii privind achizițiile publice. Fővárosi Törvényszék [Curtea din Budapesta-Capitală] s-a bazat pe argumente similare cu cele pe care Fővárosi Ítéltábla [Curtea Regională de Apel din Budapesta-Capitală] și-a întemeiat această din urmă hotărâre, considerând că nu exista temei juridic pentru a impune agentului economic obligația de a plăti o amendă și nici pentru a obliga părțile contractante în solidar la plată.

- 21 Pentru a modifica contractul este necesară, conform articolului 240 alineatul 1 din vechiul Cod civil – precum și legislației în vigoare, o manifestare de voință comună a părților contractante, iar ofertantul câștigător este în mod obligatoriu destinatarul dispozițiilor Legii privind achizițiile publice referitoare la modificarea contractului. Totuși, aceasta nu presupune – sau nu presupune în mod obligatoriu – că, în temeiul normelor de drept civil, răspunderea juridică a ofertantului câștigător în materia achizițiilor publice pentru modificarea unui contract trebuie considerată identică cu răspunderea autorității contractante. În procedura în care Comisia de arbitraj are competența să examineze legalitatea unei modificări contractuale nu se pot analiza aspecte juridice contractuale (de exemplu, executarea necorespunzătoare), ci analiza trebuie să aibă ca obiect aspecte juridice din domeniul achizițiilor publice reglementate în mod similar de dreptul Uniunii și de dreptul național (de exemplu, previzibilitatea, diligența necesară și apariția a noi necesități). În cazul în care răspunderea juridică în materia achizițiilor publice se impută ambelor părți contractante, trebuie să se garanteze faptul că acestea au posibilitatea de a clarifica contribuția lor la realizarea încălcării. Nu se poate stabili, în temeiul legislației privind contractele (manifestarea voinței comune), o prezumție legală în materia achizițiilor publice care să priveze părțile contractante de această posibilitate (Hotărârea Michaniki, C-213/07, ECLI:EU:C:2008:731, și Hotărârea Fabricom, C-21/03 și C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127).
- 22 Instanța de trimitere are îndoieli cu privire la limitele competenței statelor membre în materia căilor de atac care pot fi stabilite în temeiul domeniului de aplicare subiectiv prevăzut de reglementarea relevantă a Uniunii, fără a împiedica

garantarea dreptului la o cale de atac efectivă, proporțională și disuasivă. Având în vedere că instanța națională nu beneficiază de o orientare clară din partea instanțelor Uniunii în ceea ce privește problemele ridicate în prezenta procedură, Fővárosi Törvényszék [Curtea din Budapesta-Capitală] a hotărât să sesizeze Curtea de Justiție a Uniunii Europene în acest sens.

DOCUMENT DE LUCRU